
12.05.09

VOID

MUZIEKTHEATER TRANSPARANT

CONCERTZAAL SCÈNE OP SCÈNE - 20.00

19.15 Inleiding door Maarten Beirens

CONCERTGEBOUW

BIO

Muziektheater Transparant biedt residentie aan drie huiscomponisten (Wim Henderickx, Jan Van Outryve, Eric Sleichim) en twee huisregisseurs (Wouter Van Looy en Caroline Petrick). In 2007 koos Muziektheater Transparant ervoor twee jonge componisten een residentie van drie jaar aan te bieden. Joachim Brackx en Annelies Van Parys, twee veelbelovende Vlaamse componisten, krijgen de kans om zich te concentreren op het componeren voor muziektheater en kunnen hun werk in optimale omstandigheden voorstellen.

Wim Henderickx is bijzonder gefascineerd door oosterse muziek en filosofie. Die invloed is duidelijk te merken in zijn composities die vanaf de jaren 90 ontstonden, zoals *Om* en *Dawn*. In 1995 voltooidde Henderickx de driedelige *Raga*-cyclus. In opdracht van Muziektheater Transparant componeerde hij de afgelopen tien jaar verschillende opera's, zoals *Triumph of Spirit over Matter* en *Achilleus*. Voor *Een totale Entführung* herorkestreerde hij de muziek van Mozart en componeerde hij ook eigen muziek. Zijn compositie *Sunyata (Emptiness)* vormde de muzikale basis voor *Void* dat dit seizoen opnieuw op tournee gaat. Verder is Wim Henderickx de centrale gast op het Mechelse festival *Stadsvisioenen*.

Wouter Van Looy tast in zijn enceneringen de muzikale en beeldende grenzen van het muziektheater af. Vaak met linken naar historische bronnen en repertoire zoals onder meer *Dido* en *Villa Vivaldi* of door gebruik

te maken van ongewone ruimtelijke settings zoals bij *Sestina* en *Void*: producties die tot stand komen door doorgedreven samenwerking met componisten als Jan Van Outryve en Wim Henderickx of beeldende kunstenaars als Hans Op de Beeck. In zijn zoektocht om tot essentiële vertellingen te komen kiest hij voor een dialogale weg waarin hij de creatieve rol van zangers en performers maximaal tracht te benutten. Dit seizoen regisseert Wouter Van Looy *Kafka Fragments* van György Kurtág voor *Musica y Escena* (Mexico City) en *(after) The Fairy Queen*. Daarnaast realiseert hij een bijzondere remake van *Het meisje de jongen de rivier* voor de Zomer van Antwerpen.

Beeldend kunstenaar Hans Op de Beeck is actief op verschillende vlakken in de internationale kunstwereld. Hij construeert en ensceneert fictieve hedendaagse, grootstedelijke en huiselijke plaatsen, situaties en personages die erg herkenbaar zijn. Met zijn werk is Hans Op de Beeck betrokken zowel in individuele projecten als in groepstentoonstellingen, en dit Europa en daarbuiten. In 2002-2003 was hij kunstenaar in residentie bij MoMA-PS. in New York. Dit resulteerde in de groepstentoonstelling *Breaking Away*. Recent werk was te zien in MARTa Herford, Kunstverein Hannover, MuHKA Antwerpen, Casino Luxemburg, PSK Brussel, GEM-Museum van Hedendaagse Kunst (Den Haag) en The Drawing Center (New York). Hans Op de Beeck woont en werkt in Brussel.

UITVOERDERS

compositie en muzikale leiding

WIM HENDERICKX

visueel concept

HANS OP DE BEECK

regie

WOUTER VAN LOOY

choreografie

VIVIAN CRUZ

videoanimaties

GERT OP DE BEECK

kostuums

MACHTELD VAN DE PERRE

lichtontwerp

SASCHA VAN RIEL

dramaturgie

JELlichJE REIJNDERS

live-electronica

JORRIT TAMMINGA

stemkunstenaar

PHIL MINTON

sopraan

ELISE CALUWAERTS

mezzosopraan

LIEN HAEGEMAN

bariton

HANS GRÖNING

OLIVIER BERTEN

ensemble

OXALYS

viool

SHIRLY LAUB

cello

MARTIJN VINK

fluit

TOON FRET

klarinet

NATHALIE LEFÈVRE

trombone

BEN HAEMOUTS

muzikale assistentie Wim Henderickx

DIEDERIK GLORIEUX

sound recording

LIEVEN MUËSEN

repetitiepianist

ADRIAAN JACOBS

video en licht

PETER QUASTERS

technische leiding

ROEL GHESQUIÈRE

podiumtechniek

ROBBY CLUYTENS

productieleiding

VEERLE FRANCKE

communicatie Wim Henderickx

BEA STEYLAERTS

productie: Muziektheater Transparant

coproductie: deSingel, Stavanger - Cultural Capital of Europe 2008

in samenwerking met Zürcher Theater Spektakel (Zürich), Oxalys ensemble, music@venture en Concertgebouw Brugge

PODIUM

Sunyata is het vierde deel van *Tantric Cycle*, na *The Seven Chakra's*, *Nada Brahma* en *Maya's Dream*. Sindsdien volgden nog *Disappearing in Light* en het grootse orkestwerk *Tejas*. Wim Henderickx werkt de jongste jaren voortdurend aan deze compositie. *Tantric Cycle* betekent voor hem een terugkeer naar de oosterse spiritualiteit, die voor hem eerder al zo'n belangrijke bron van inspiratie was – denk maar aan de drie *Raga's* uit de jaren 90. Tussen die twee oosters geïnspireerde werkgroepen ligt een periode waarin Henderickx intensief met muziektheater bezig is geweest, met onder meer de opera's *The Triumph of Spirit over Matter*, *Achilleus* en *Een totale Entführung*. In *Sunyata*, de compositie die hij voor *Void* schreef en het vierde deel vormt van de *Tantric Cycle*, verzoent Henderickx als het ware die twee aspecten.

Aan de ene kant gaat *Sunyata* nog veel verder door op de exploratie van oosterse spiritualiteit (en meer specifiek het tantrisme). Waar die oosterse inspiratie in de *Raga's* nog een verre en vooral muzikale inspiratiebron vormde, is de *Tantric Cycle* diep doordrongen van deze thematiek en maken zeer concrete en uitgesproken elementen van de boeddhistische en hindoeïstische mystiek zelfs onverhuld het onderwerp uit van de delen van deze cyclus. Hoewel *Sunyata* voor vijf zangers, vijf instrumenten en elektronica is aangekondigd als muziektheater, kan je dit werk misschien nog best beschouwen als een meditatie, een abstracte verklanking van oosterse kernbegrippen, waar de ontvankelijke luisteraar dan zijn of haar eigen ervaring aan kan verbinden. Aan de andere kant wordt de oosterse thematiek in *Void* wel degelijk opgenomen in een theatrale en zeer ruimtelijke encensering, waarin Hende-

rickx' instinct als muziektheater-componist tot zijn recht komt. Hoe abstract ook, voor Henderickx is dit essentieel een muziektheaterwerk.

In *Void* wordt Henderickx' compositie (*Sunyata*) verbonden met twee andere elementen. Eerst en vooral is er het scènebeeld waar muzikanten en zangers zich doorheen bewegen: een quasi sculpturale installatie van Hans op de Beeck, die een vrij abstracte vertaling van een woning biedt (de installatie heeft als aparte titel *House* gekregen) en tijdens de voorstelling voortdurend gearticuleerd wordt door videoprojecties van Gert Op de Beeck. De tweede visuele laag in *Void* is de regie van Wouter Van Looy, die zich gebaseerd heeft op een meer westerse visie op bewustzijn en identiteit (met inzichten uit recent neurofysiologisch onderzoek) en die vertrekt van gedichten van Fernando Pessoa, die ook in *Void* verwerkt zijn. Samen met de muziek zorgen die visuele, tekstuele en theatrale elementen voor een veelge laagde vorm van muziektheater, dat een heel universele thematiek op een vrij abstracte maar allerminst vrijblijvende manier uitwerkt.

Hiervoor is Henderickx uiteraard anders te werk gegaan dan in zijn vorige opera's en muziektheater-werken. In *Sunyata* is er geen verhaal meer, maar enkel nog een abstract gegeven. De componist spreekt in dat verband over de poging om een innerlijk theater, een 'théâtre intérieur' te scheppen: 'Ik tracht in deze compositie een extra invulling te geven aan het medium muziektheater: niet iets wat je aan de buitenkant ervaart, maar iets wat zich binnen in de toeschouwer afspeelt.' Het werk bevat dan ook geen tekst – of beter: het bevat enkel niet-semantische

tekst. Geïnspireerd door tekstflarden uit de Latijnse requiem-mis creëerde Henderickx een zuiver abstracte taal. Er is evenwel één belangrijke uitzondering: helemaal aan het slot wijkt die abstracte taal voor een herkenbaar stuk tekst dat letterlijk uit het requiem is overgenomen: 'lux aeterna luceat eis'. 'Het eeuwige licht (lux aeterna) is universeel genoeg om dit werk af te sluiten', aldus de componist.

Sunyata betekent 'leegte', een basisconcept uit het boeddhisme. Vandaar dat de productie 'Void' als titel heeft gekregen. Heel het werk is gebaseerd op geometrische figuren. De basisfiguur, de 'shri yantra', is een mandala die aan een aantal geometrische figuren (zoals de cirkel, de driehoek, het vierkant) elk een bepaalde symbolische betekenis geeft. Het basisprincipe van het tantrisme is de verbondenheid tussen micro- en macroniveau. Op muzikaal vlak heeft Henderickx, zoals in de hele *Tantric Cycle*, dit principe zowel toegepast op de ordening van de totaalstructuur als op de ordening binnen elk deel. Hoe al die elementen in elkaar grijpen is vrij complex. Het eenvoudigst blijkt het uit de totaalstructuur.

Het werk begint en eindigt vanuit de 'bindu' (het punt). In totaal is er een reeks van zeven geometrische figuren (bindu, lotus, vierkant, cirkel, mannelijke driehoek, vrouwelijke driehoek en nogmaals bindu) en een reeks van vijf oerelementen, die telkens met één van de zangers verbonden zijn (lucht met sopraan 1, water met bariton 1, vuur met bariton 2, aarde met sopraan 2 en akasha of ether met stemkunstenaar Phil Minton). Bovendien is elk van de vijf instrumenten gekoppeld aan een van de zangers én zijn ook binnen de delen aspecten met elkaar

verbonden (bijvoorbeeld het vierkant hangt samen met aarde). De twee basisstructuren refereren naar elkaar, maar zijn in omgekeerde volgorde met elkaar gecombineerd: de oerelementen evolueren van het hoogst verhevene (de 'goddelijke' ether is uiteraard het hoogste) tot het aardse, terwijl de reeks geometrische elementen de omgekeerde beweging maakt, van aards tot verheven. Ook de elektronica speelt hierbij een belangrijke rol.

Henderickx noemt dit een van zijn meest strakke en abstracte stukken. Ieder aspect van de muziek volgt een strikte, mathematische logica, die evenwel de kern van het werk, een 'innerlijke zoektocht' naar spiritualiteit en mystiek, enkel nog versterkt.

Maarten Beirens

Die Entführung aus dem Paradies © Herman Sorgeloos

IN DE KIJKER

DI 20.10.09 / 20.00 / CONCERTZAAL

DIE ENTFÜHRUNG AUS DEM PARADIES / MUZIEKTHEATER
TRANSPARANT / JOACHIM BRACKX

Met de hem typerende milde ironie schreef Oscar van den Boogaard het libretto van de eerste opera van Joachim Brackx. Het stuk kwam tot stand vanuit een gedeelde fascinatie voor de universele liefde: een liefde die, anders dan de gangbare romantische tweepersoonsliefde, meerdere mensen met elkaar verbindt.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / +32 70 22 33 02 / In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

Provincie
West-Vlaanderen

BRUGGE

DeMorgen
een open geest boboert meer

Knack
weekend
FOCUS
www.knack.be

Klara

PORT AUTHORITY

ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
EXCELLENCE IN GAS TECHNOLOGY

BOMBARDIER